

Po Auschwitzu mora obstajati poezija

NOVI GLAS 5. FEBRUARJA 2026

6

David Bandelj je na dan spomina v Doberdobo predstavil dvojezično zbirko *Enajst let in pol tišine*, ki jo je lani izdala goriška založba Qudulibri

GIULIA ČERNIC
DOBERDOB

Zakaj je mir nekaj tako zahtevnega, kljub temu da si ga večina ljudi želi in k njemu streми? Vprašanje je na večeru ob dnevu spomina v Doberdobo iz občinstva postavil Simon Cotič, ki je očitno kot mlad predstavnik današnje družbe pozoren na sedanost in ima pogled uprt v prihodnost. Vprašanje najbrž ni bilo namenjeno le pesniku, dirigentu in profesorju Davidu Bandlju, ki je 27. januarja na sedežu društva Hrast predstavljal zbirko poezij *Enajst let in pol tišine*, pač pa si upam trditi, da je sploh ne "banalno ali klišejsko" vprašanje, kot ga je predstavil sam spraševalec, vzbudilo nekaj pomislekov tudi v vseh prisotnih. "Si me postavil ob zid," je odgovoril Bandelj in poskusil prikazati občutek napetosti, ki ga današnja družba doživlja. Opozoril je, da ga

sedemnajstletniki v šoli sprašujejo, ali bodo morali v vojno, kar jasno prikazuje občutek negotovosti in s tem povezanega strahu, ki se očitno dotika tudi tistih, ki bi morali živeti v najbolj brezskrbnih letih. "Če si bo še veliko ljudi kot ti postavljalo ta vprašanja, je upanje, da se konflikt na svetovni ravni ne bo zgodil tako kmalu," je Bandelj odgovoril, ko povsem upravičeno ni mogel ubesediti jasnega in enoznačnega odgovora. Globoko razmišljanje je spodbudila predstavitev zbirke, ki jo je David Bandelj izdal v sozaložništvu Slovenske matice in Mladeži v "covidni tišini" leta 2020, goriška založba Qudulibri pa je pet let kasneje poskrbela za dvojezično različico z italijanskimi prevodi Aleksandre Devetak. *Enajst let in pol* bi morali molčati, če bi vsaki žrtvi holokavsta poklonili enominutni molk. Verzi so nastali po obiskih taborišča v Auschwitzu, ki jih je pesnik v vlogi profesorja

opravil z dijaki v sklopu projekta Memobus. Pisanje je še posebej spodbudilo stalno opozarjanje dijakov med pripravami na izlet, da je njihova generacija najverjetneje zadnja, ki bo lahko v živo spoznala tiste, ki so eno najtemnejših obdobj svetovne zgodovine preživeli v prvi osebi. "Kaj se bo zgodilo potem, ko teh ljudi ne bo?" se je spraševal avtor in se zato odločil, da bo na izlete s sabo nesel zvezček in pisalo, česar navadno ne počenja, ter si zapisoval

misli in občutke. Z nekajbesednimi, a zelo povednimi poezijami, daljšimi, v verze spravljenimi mislimi, pa tudi s simboliko prežetimi nanizanimi kraji je Bandelj izpodbil Adornovo trditev, da je po Auschwitzu nemogoče pisati poezijo. Uporabil je zanj najbližji umetniški jezik, da bi na papirju zapečatil nekaj, kar bo na grozote spominjalo tudi v prihodnje, in potrdil, da se po Auschwitzu mora pisati poezija, ker je "tisti

jezik, ki izhaja iz nekega čustveno-racionalnega premisleka". Poiskal je netradicionalni način ohranjanja spomina, daleč od nizanja dogodkov ali analize stanja, in v ospredje postavil čustva ter ustvaril delo, v katerem so poleg besed zgovorne tudi beline, ki bralca vabijo k razmisleku. Pesnik, kristjan, se pri pisanju ni oddaljil od svojega biti in je med razmišljanjem vključil svetopisemske citate in elemente katoliške liturgije. Vprašanje, ali je

Bog umrl v Auschwitzu, si je do danes postavil marsikdo, Bandelj pa je na večeru podpiral trditev, da so tisti trenutki dejansko pokazali "to, kar je Kristus bil, ko je svojo človeškost daroval v prid drugim". O tem je v uvodnem pozdravu za predsednikom društva Cristianom Lavrenčičem in županom Petrom Ferfoglio razmišljal tudi pobudnik večera, član društva Hrast Lorenzo Drašček, ki je izpostavil judovski pogled na "božjo odsotnost" v krutih okoliščinah in izpostavil, da v koncentracijskih taboriščih ni umrl Bog, pač pa človek. Če razumeti ni mogoče, poznati je potrebno. Misel Prima Levija je bila osnova za bogat in globok večer, ki je v času glasnega opevanja čezmejnosti bil tudi lep primer večkulturnosti in večjezičnosti, med katerim je vsak, začeniš s slovenskim avtorjem in italijanskim moderatorjem Simonejem Cuvo, govoril v lastnem jeziku.